

Vážení spoluobčané,

V rybnících a tocích ve Vašem okolí se nachází početná populace invazního raka signálního, který je přenašečem patogenu způsobujícího račí mor. Prosíme, za žádných okolností raky nepřenášejte či se nesnažte „zachraňovat“ – ani při výlovech či snížené hladině.

Co je to rak signální?

Rak signální (*Pacifastacus leniusculus*), je invazní druh, původem ze Severní Ameriky. Díky rychlému rozmnožování a vysoké agresivitě je v České republice na mnoha místech přemnožený. Devastuje populace nejen původních raků, ale i ryb (žere jikry a plůdek; obsazuje úkryty, takže jsou ryby častěji vystaveny predaci), hloubí také hluboké nory, čímž zvyšuje erozi břehů a narušuje hráze. Taktéž je přenašečem račího moru.

Co je to račí mor?

Původcem nemoci je plíseň podobný mikroskopický patogen *Aphanomyces astaci*, který žije v krunýři raků. Do vody uvolňuje pohyblivé spory, pomocí kterých se šíří. Ty mohou přežít ve vodě i řadu týdnů. Račí mor napadá výhradně raky a kraby, jiným živočichům neublíží. Pro naše původní druhy raků je toto onemocnění ve většině případů smrtelné.

Jak se invazní raci šíří?

Nejčastěji lidskou činností. Invazní raci bývají často přenášeni na nové lokality amatérskými „zachránci“, kteří je s dobrým úmyslem přemisťují z vyschlých koryt nebo rybníků při výlovech. Tito raci však často na sobě přenášejí račí mor, takže následně dochází k masivním úhynům původních populací raků a přemnožení invazního raka. I jedna přenesená samice, dokáže za sezonu vyvést přes 700 potomků!

Spory (výtrusy) račího moru pak jsou také často přenášeny s mokrým rybářským vybavením, které je nutné při přejezdu mezi lokalitami vydesinfikovat Savem nebo alespoň opláchnout horkou vodou a nechat dostatečně oschnout.

Kačležský rybník,

na kterém se bude v nejbližších dnech konat výlov, je součástí národní přírodní památky Krvavý a Kačležský rybník. Do roku 2015 se v Kačležském rybníce a jeho přítocích vyskytovala početná populace našeho původního raka říčního. V roce 2007 propukl v nedalekém Pěnenském potoce račí mor. Tenkrát se ještě nepodařilo zjistit zdroj nákazy. Až v roce 2014 byl v Dračici, a postupně i dalších tocích a rybnících v širším okolí, zjištěn invazní rak signální. Rovněž bylo potvrzeno, že vysoké procento jedinců je nositelem račího moru. Kačležský rybník, kde o tomto raku signálním víme od roku 2017, dnes již obývají tisíce těchto živočichů. Početná populace již nenachází dostatek úkrytů ani potravy, proto se intenzivně šíří i do přilehlých toků a představuje významné ohrožení pro celý zdejší unikátní rybníční ekosystém, v němž žije např. populace vzácného sekavce podunajského, škeble rybníčné a řady druhů vážek nebo obojživelníků.

Vyhubit početnou populaci již není reálně možné. Je tedy velmi důležité pokusit se její velikost maximálně snížit. Toho lze docílit kombinací několika přístupů. Prvním je systematický odchyt do vrší a sběr raků při výlovu rybníka, tím ale vychytáme převážně velké raky. Odstraněním větších jedinců, kteří se živí i menšími a slabšími raky, by mohlo proto paradoxně vyústit v další zvýšení početnosti místní populace, protože by přežívalo větší procento mláďat. Potřebujeme tedy ještě další pomoc. Tu mohou poskytnout některé druhy ryb, které by likvidovaly malé raky, a zároveň tolik nedevastovaly zdejší ekosystém. V Kačležském rybníce je vysazen candát, s jehož chovem tu již mají zkušenosti a který nevyvíjí takový tlak např. na larvy obojživelníků

Jak můžete pomoci?

Ještě jednou prosíme, nepřenášejte živé raky a ani je nevracejte do toků/rybníků, pokud je potkáte na břehu. Veškeré rybářské vybavení, které přijde do styku s vodou, by mělo být řádně opláchnuto horkou vodou a usušeno nebo vydesinfikováno před použitím na jiném místě. Spory račího moru zůstávají i v podrážkách a pneumatikách a ve vlhku dokáží přežít až 10 dní!

Kde se dozvědět více? Pokud Vás problematika zaujala, najdete nás na stránkách Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka nebo si nainstalujete aplikaci Raci v ČR:

www.crayfish2022.vuv.cz

Kontakt: RNDr. Jitka Svobodová, jitka.svobodova@vuv.cz

Tento projekt byl podpořen grantem z Norských fondů

